

RESULTATEN MONITOR 2019

V N O N C W

MKB
Nederland

 brench
Februari 2020

Voorwoord

VNO-NCW, MKB-Nederland en Wissenraet van Spaendonck hebben in december 2019 een groot-schalig onderzoek gehouden onder branche- en beroepsverenigingen aangesloten bij VNO-NCW en MKB-Nederland. Het onderzoek geeft een beeld van de ontwikkelingen bij de aangesloten verenigingen in de afgelopen 15 jaar.

De resultaten van het onderzoek vormen belangrijke input om invulling te geven aan het *'Jaar van de vereniging'*. In 2020 gaan verenigingen en ondernemerskoepels gezamenlijk het gesprek voeren zodat de handen ineen kunnen worden geslagen om uitdagingen en ontwikkelingen aan te pakken. De verenigingen staan zelf aan het roer om relevante thema's en activiteiten op de agenda te zetten die bijdragen aan een toekomstbestendige vereniging.

Leeswijzer

Na de algemene informatie over de aanleiding en methodiek van het onderzoek worden achter-eenvolgens de resultaten van de thema's verenigingskenmerken en verenigingsactiviteiten gepresenteerd. Tot slot worden de meest opvallende conclusies samengevat.

Veel leesplezier!

Aanleiding en methodiek

Al zo'n 15 jaar wordt periodiek onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van verenigingen, aangesloten bij VNO-NCW en MKB-Nederland. Kwantitatief inzicht in de ontwikkeling biedt de mogelijkheid tot nadere duiding van trends met longitudinale data (Branchemeter/Brench) en voorziet daarmee in een behoefte. Daarbij kunnen de resultaten als startpunt voor thematische discussies dienen tijdens het *'Jaar van de vereniging'* 2020.

De methodiek:

- Een enquête onder alle leden VNO-NCW en MKB Nederland
- Directieleden kregen een vragenlijst met 44 vragen over kenmerken als ledengroei, de organisatie, financiën. Ook kerntaken, toekomstontwikkeling en samenwerking binnen de koepels kwam aan bod
- De respons is met 69% (n=138) absoluut goed te noemen.

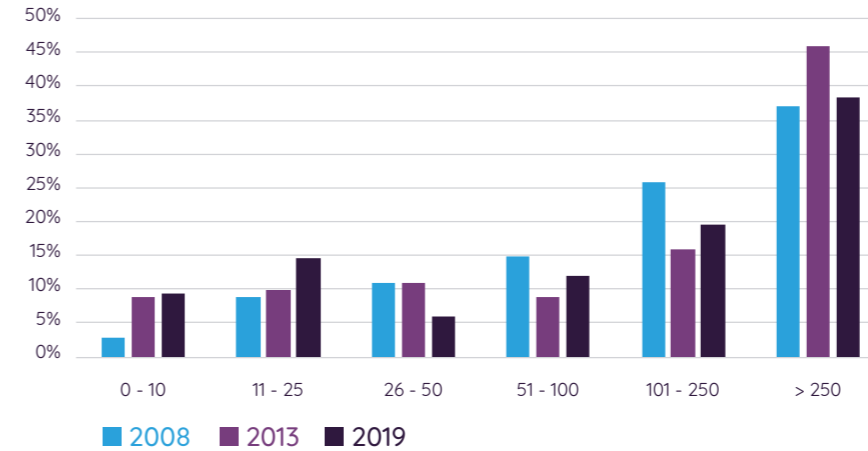
Resultaten

Verenigingskenmerken:
leden, organisatie en financiën

Verenigingskenmerken leden

Verdeling verenigingen naar ledenaantal (Q11, n=123)

Focus verschuift van 'ledenaantal is leidend' naar 'kwaliteit is leidend' (Q15, n=113)

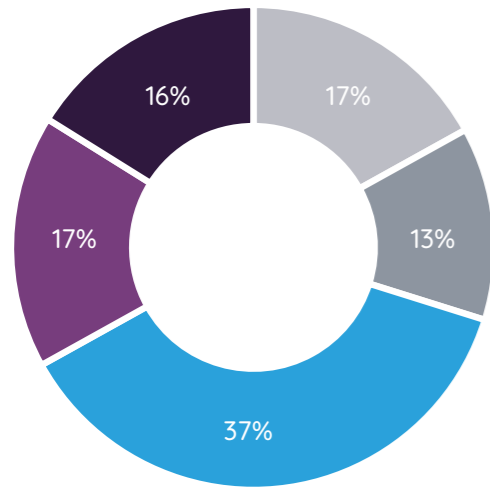

Het gemiddelde ledenaantal bedraagt **677** leden. (Q11, n=123)

Verenigingen vertegenwoordigen met hun leden gemiddeld **70%** van de omzet in hun branche. (Q12, n=121)

Verenigingskenmerken leden

Ontwikkeling ledenaantal laatste 5 jaar
(Q13, n=124)

- Sterk afgenomen (meer dan 5% gedaald)
- Afgenomen (met maximaal 5% gedaald)
- Ongeveer gelijk gebleven
- Toegenomen (met maximaal 5% toegenomen)
- Sterk toegenomen (meer dan 5% toegenomen)

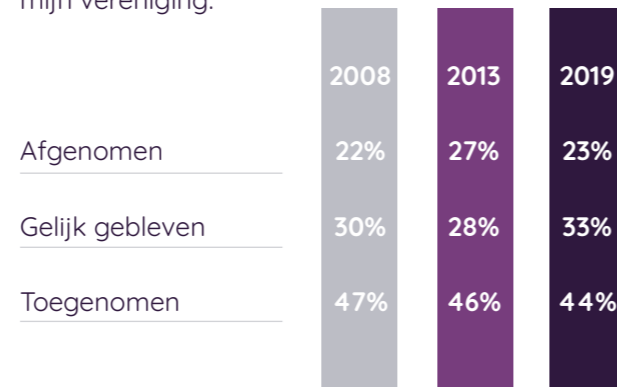

ledenaantallen stabiliseren

(Q14, n=124)

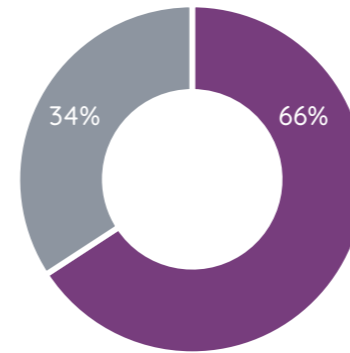
Verwachte ontwikkeling ledenaantal blijft
gematigd positief (Q14, n=124)

Over 5 jaar is het ledenaantal van
mijn vereniging:

Verenigingskenmerken bestuurlijke organisatie

Afkomst voorzitter (Q17, n=121)

- Intern (eigen branche)
- Extern (politiek, wetenschap e.a.)

De omvang van een bestuur
daalt van gemiddeld

9 naar **7** bestuursleden.

(peildata 2012 en 2019: Q16, n=122)

66% van de verenigingen heeft een voorzitter uit eigen geledingen – het aandeel externe voorzitters neemt licht toe (van 30% in 2012 naar 34% in 2019). Verenigingen met een externe voorzitter zijn, qua ledenaantal, circa 2x zo groot. Gemiddeld is een voorzitter 10 uur per week werkzaam voor de vereniging.

(Q17 en Q18, n=121)

Focus bestuursamenstelling ligt meer op 'representatie' dan 'innovatie' (Q27, n=119)

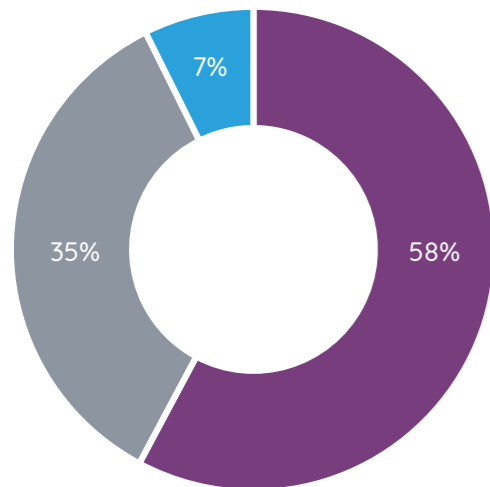

Ledenparticipatie is vaker langs de weg van inhoudelijke werkgroepen en communities dan via bestuurlijke gremia (Q28, n=112)

Verenigingskenmerken bureauorganisatie

Ontwikkeling ledenaantal laatste 5 jaar
(Q13, n=124)

- Gelijk gebleven
- Toegenomen
- Afgenomen

56%
van de verenigingen heeft activiteiten ondergebracht binnen één of meerdere andere rechtspersonen (BV of stichting). Gemiddeld zijn binnen deze rechtspersonen per vereniging **27,0 fte** werkzaam¹.
(Q25 en Q26, n=121 en n=67)

¹ exclusief 1 outlayer

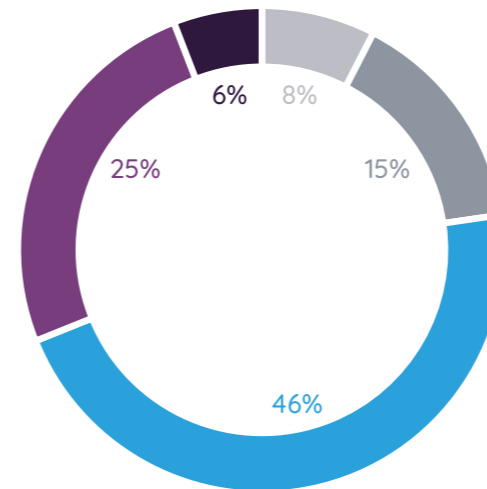
De omvang van een gemiddeld verenigingsbureau bedraagt **16,1 fte**
(Q19, n=122)

Aandeel middelgrote verenigingen (10 - 20 fte) neemt toe.

Meer verenigingen (35% in 2019 versus 23% in 2013) zien de komende jaren ruimte voor **groei** van het bureau.
(peildata 2013 en 2019: Q20, n=123)

Verenigingskenmerken financiën

Ontwikkeling inkomsten afgelopen 5 jaar
(Q30, n=119)

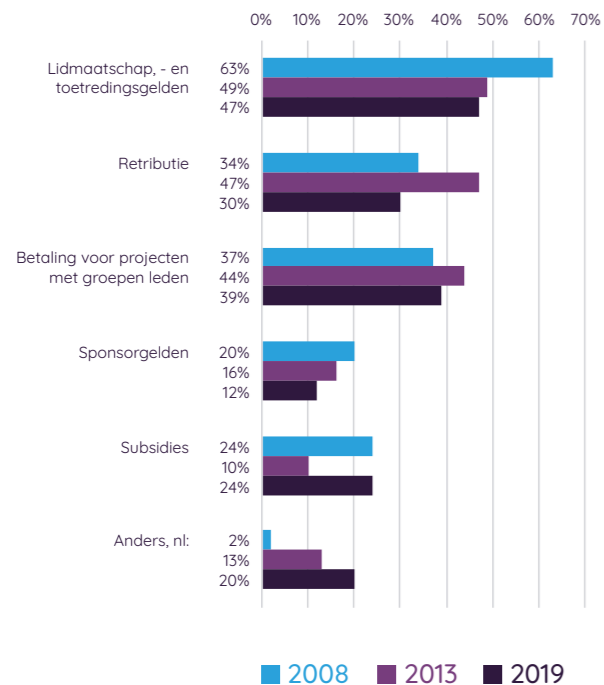
- Sterk afgenomen (meer dan 15% gedaald)
- Afgenomen (met maximaal 15% gedaald)
- Ongeveer gelijk gebleven
- Toegenomen (met maximaal 15% toegenomen)
- Sterk toegenomen (meer dan 15% toegenomen)

58%
van de uitgaven zijn personeelskosten.
(Q33 n=117)

Een gemiddelde vereniging heeft jaarlijks **€ 3,4 miljoen** aan inkomsten. De inkomsten zijn in de afgelopen 7 jaar gemiddeld met ruim **3%** per jaar gestegen.
(Q29 n=117 versus Brench verenigingsbenchmark 2012)

Verenigingskenmerken financiën

Verwachting dat over 5 jaar het belang van de onderstaande inkomstenbronnen is gegroeid (Q32, n=110)

Het gemiddelde aandeel contributiegelden in de totale inkomsten van de verenigingen is

78%

en is in het afgelopen jaar nauwelijks veranderd.

(Q31, n=120)

Wel is er een verschil tussen grote¹ (69%) en kleine verenigingen (84%). Verenigingen verwachten een afname van het belang van contributie en retributie als belangrijkste inkomstenbronnen.

(Q32 n=114)

¹ groter of gelijk aan 10 fte bureau

Overige inkomsten (20%) bestaan met name uit commerciële activiteiten en resultaten uit deelnemingen.

(Q33 n=23)

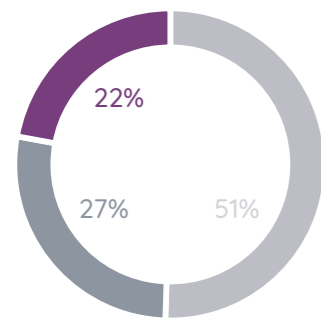
Resultaten

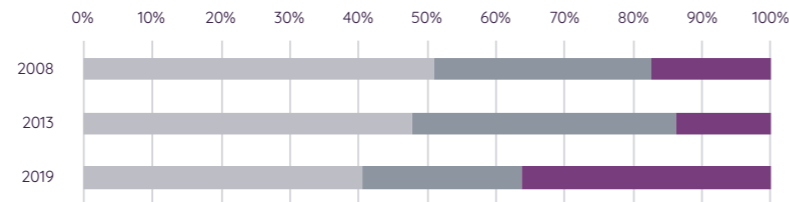
Verenigingsactiviteiten

Belangenbehartiging is nog steeds de belangrijkste taak, zeker voor kleinere verenigingen, maar de focus verschuift van belangenbehartiging en dienstverlening naar **brancheordering** en **brancheontwikkeling**.
(Q21 en Q22, n=121 en n=119)

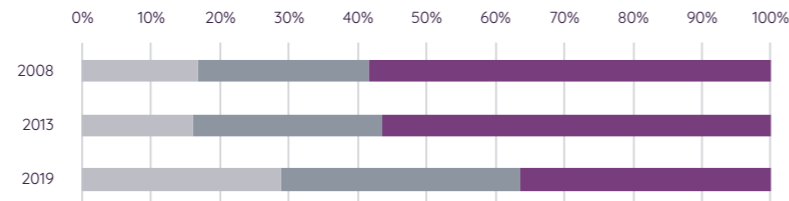
Verdeling bureaucapaciteit naar kerntaken (Q21, n=121)

De komende 5 jaar zal uw vereniging zich in verhouding tot de andere genoemde aandachtsgebieden **meer** dan de jaren daarvoor bezighouden met belangenbehartiging, dienstverlening, orderding en ontwikkeling. (Q22, n=119 - gecorrigeerd voor 'weet niet')

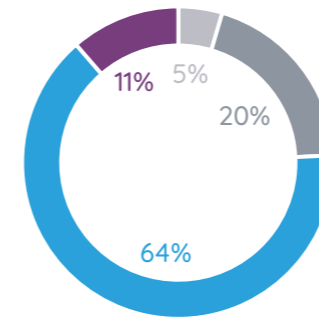
De komende 5 jaar zal uw vereniging zich in verhouding tot de andere genoemde aandachtsgebieden **minder** dan de jaren daarvoor bezighouden met belangenbehartiging, dienstverlening, orderding en ontwikkeling. (Q23, n=106 - gecorrigeerd voor 'weet niet')

- Belangenbehartiging
- Dienstverlening (individuele ondersteuning leden, helpdesk, advies)
- Orderding en ontwikkeling (keurmerken, innovatieprojecten, opleidingen)

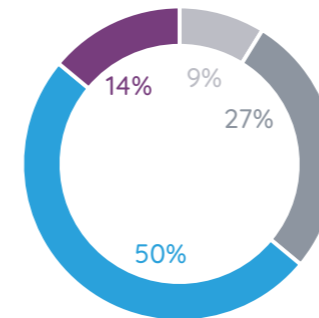
Verenigingsactiviteiten belangenbehartiging

Effectiviteit belangenbehartiging (Q1, n=137)

- Niveau 1: Vereniging heeft in haar bestaan nog weinig invloed kunnen uitoefenen op regionaal, landelijk of Europees beleid.
- Niveau 2: Vereniging heeft in haar bestaan enkele agendapunten weten te realiseren.
- Niveau 3: Vereniging heeft de afgelopen 5 jaar een aantal agendapunten weten te realiseren.
- Niveau 4: Vereniging heeft de afgelopen 5 jaar zowel regionaal, landelijk als internationaal haar agenda gerealiseerd.

Professionaliteit belangenbehartiging (Q2, n=136)

- Niveau 1: Lobbyactiviteiten vinden plaats zonder een duidelijk vooraf gedefinieerde strategie, doelstellingen en aanpak.
- Niveau 2: De vereniging heeft concrete agendapunten die zijn vertaald in een aanpak op korte termijn.
- Niveau 3: Belangenbehartiging is gebaseerd op een samenhangende strategie die periodiek wordt bijgesteld.
- Niveau 4: Belangenbehartiging is sterk geprofessionaliseerd en een voorbeeld voor andere verenigingen.

65% van de verenigingen voert een samenhangende lobby strategie. Dit is fors **hoger** dan eerdere metingen in 2012 (33%).
(Q2, n=136 vs. Brench verenigings-benchmark 2012)

Verenigingsactiviteiten belangenbehartiging

75%

van de verenigingen heeft in de afgelopen 5 jaar, door belangenbehartiging, meerdere agendapunten weten te realiseren.

Dit is aanzienlijk **hoger**

dan eerdere metingen in 2012 (44%).

Grotere verenigingen zijn succesvoller dan kleinere.

(Q1, n=137 vs.

Brench verenigingsbenchmark 2012)

Belangenbehartiging is vaker pro-actief dan reactief (Q4, n=130)

Belangenbehartiging is vaker op maatschappelijk belang dan op eigen belang gericht (Q5, n=131)

Verenigingen met een **externe voorzitter** zijn meer **pro-actief** en **coöperatief**.

Verenigingsactiviteiten belangenbehartiging

Belangenbehartiging is vaker gericht op overheid dan maatschappij (Q6, n=127)

Belangenbehartiging gebeurt vaker in samenwerking dan solistisch (Q7, n=129)

De belangrijkste thema's binnen sectoren zijn, ongewijzigd:

Innovatie, arbeidsmarkt en MVO

In toenemende mate zijn klimaat en energietransitie belangrijke thema's.

In belang zijn afgenomen: branchevervaging, gewijzigde concurrentieverhoudingen en aanbestedingen.

(Q8, n=128)

Enkele opvallende conclusies

- Ledenaantallen stabiliseren maar zijn steeds minder Leitmotiv voor de vereniging
- Besturen worden kleiner - representatie blijft het leidende principe
- Decentrale besturen nemen af - ledenparticipatie ontwikkelt zich meer langs inhoud
- Sterke stijging van activiteiten en personeel buiten rechtspersoon vereniging
- toenemend financieel belang van dividend uit deelnemingen
- Verschuiving van 'belangenorganisatie' naar 'branche- of beroepsorganisatie'
- Sterkere rol in kennisbevordering en innovatie
- Toegenomen effectiviteit belangenbehartiging
- Focus verschuift van eigen belang naar maatschappelijk belang
- Toegenomen onderlinge samenwerking

Belangrijke thema's voor 2020

- **Belangenbehartiging** in **coalitie** en samenwerking: hoe kunnen we onze kracht op dossiers nog verder versterken?
- De **innovatie-intermediaire rol** van brancheverenigingen: hoe helpen we leden innoveren en vernieuwen we onze sector?
- Van ledenbinding naar -participatie en co-creatie: hoe kunnen verenigingen **voorop lopen** en daarbij de diverse **achterban meenemen**?
- **Verzelfstandiging** van **dienstverlening**: we zijn steeds beter in 'ondernemen' maar hoe organiseren we dat in relatie tot de rechtspersoon vereniging?

Nawoord

Het onderzoek bevestigt de trend dat verenigingen steeds meer de focus leggen op kennisbevordering en innovatie. Een actieve achterban met betrokken leden die zich inzetten voor de vereniging en branche spelen hierin in toenemende mate een belangrijke rol.

Verenigingen worden steeds professioneler. Dit blijkt uit het toenemende financiële belang van dividend uit deelnemingen en commerciële activiteiten. Echter, verenigingen zouden nog minder afhankelijk willen zijn van contributie- en lidmaatschapsgelden. Uit het onderzoek blijkt dat dit voor veel verenigingen een moeilijke opgave is. Ook is de effectiviteit van belangenbehartiging sterk toegenomen. Met name grote verenigingen blijken succesvol in de belangenbehartiging. Voor kleine verenigingen is het de uitdaging om samenwerking op te zoeken en allianties te sluiten met andere verenigingen en organisaties in het maatschappelijk middenveld.

Bovenstaande ontwikkelingen laten zien dat verenigingen zich minder laten leiden door het eigen belang maar dat zij het maatschappelijk belang voorop stellen. Tegelijkertijd ligt de focus van belangenbehartiging nog steeds iets meer op de overheid dan op de maatschappij.

In het 'Jaar van de vereniging' willen wij, VNO-NCW, MKB-Nederland en Wissenraet van Spaendonck de verenigingen graag helpen en faciliteren bij het aanpakken van deze uitdagingen.

Wij zien u graag bij één van de activiteiten later dit jaar.

Brench online onderzoek voor branche- en beroepsverenigingen

Brench is gespecialiseerd in **online** ledenonderzoeken voor branche- en beroepsverenigingen.

- Al 200 verenigingen hebben gebruik gemaakt van Brench
- De beschikbare data maakt het mogelijk verenigingen met elkaar te vergelijken.

Brench maakt onderscheid tussen twee soorten onderzoek:

- **Brancheonderzoek op verschillende thema's**
 - Innovatie
 - Stakeholderonderzoek
 - Arbeidsmarkt
 - Onderzoek op maat
- **Ledentevredenheidsonderzoek**

Meer info? www.brench.nl

Colofon:

Copyright © 2020 Brench

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met VNO-NCW en MKB-Nederland

Ontwerp en opmaak: Jaap Lunenburg, Blauwzuur

Februari 2020, Brench is onderdeel van Wissenraet Van Spaendonck

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.brench.nl